

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.08.2015, sp. zn. 21 Cdo 1357/2014, ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.1357.2014.1

Číslo: 17/2016

Právní věta: Nejde o důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže nepřítomného soudce senátu, který je podle rozvrhu práce odvolacího soudu příslušný k rozhodnutí o podaném opravném prostředku, zastoupí u odvolacího jednání soudce (kterýkoliv ze soudců) senátu, který podle rozvrhu práce příslušný senát zastupuje (zastupujícího senátu); k takovému postupu není třeba opatření (rozhodnutí) předsedy soudu ve smyslu ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.08.2015

Spisová značka: 21 Cdo 1357/2014

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Žaloba pro zmatečnost

Předpisy: § 229 odst. 1 písm. f)

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání otce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2014, sp. zn. 53 Co 415/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. I. S. a soudkyň JUDr. R. Z. a JUDr. I. B. rozsudkem ze dne 17. 3. 2011, tak, že potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010 ve výroku o svěření nezletilých dětí do výchovy matky pro dobu před i po rozvodu manželství rodičů, a „jinak“ (ve výrocích o stanovení výživného pro dobu před i po rozvodu manželství rodičů) rozsudek soudu prvního stupně - s výjimkou nenapadeného výroku VI (jímž byl zamítnut návrh otce ze dne 3. 11. 2008 „na stanovení povinnosti matce doprovázet nezletilého A. J. K. každý víkend na fotbalové utkání oddílu kopané ABC Braník dle termínovaného kalendáře na příslušnou sezonu“) - zrušil a „v rozsahu tomu odpovídajícím“ věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

2. Proti tomuto rozsudku městského soudu podal otec dne 7. 7. 2011 u Městského soudu v Praze

žalobu pro zmatečnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Namítá, že při projednávání a rozhodování o jeho odvolání byl soud nesprávně obsazen, neboť z vyrozumění o termínu jednání odvolacího soudu ze dne 28. 1. 2011 vyplývá, že k projednání a rozhodnutí věci byl jako příslušný určen senát JUDr. K. P., ve věci však bez jakéhokoliv zdůvodnění v nařízeném termínu rozhodoval senát JUDr. I. S., dále složený ze soudkyň JUDr. Z. a JUDr. B. V tomto směru se dovolává usnesení Nejvyššího soudu, č. j. [21 Cdo 1316/2008](#)-114.

3. Vrchní soud v Praze – poté, co mu Městský soud v Praze postupem podle ustanovení § 104a odst. 2 o. s. ř. předložil věc k rozhodnutí o věcné příslušnosti – usnesením ze dne 26. 3. 2013 rozhodl, že k projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni příslušné okresní soudy a že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena k dalšímu řízení Obvodnímu soudu pro Prahu 4. Vycházejí z toho, že otec v žalobě pro zmatečnost podané proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011 uplatnil zmatečnostní důvod podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., dospěl vrchní soud k závěru, že věcně příslušným k projednání žaloby pro zmatečnost a rozhodnutí o ní je podle ustanovení § 235a odst. 1, věty první, o. s. ř. Obvodní soud pro Prahu 4, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, nikoli Městský soud v Praze, který ve věci rozhodoval jako soud odvolací, byť podanou žalobou byl napaden jeho rozsudek. K odkazu otce na ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř., jímž dovozoval věcnou příslušnost Městského soudu v Praze podle ustanovení § 235a odst. 1, věty druhé, o. s. ř., uvedl, že „se zde neuplatní, neboť je jím užit teprve ve vyjádření k věcné příslušnosti jako podpůrný, aniž by však byl užit v žalobě; nemůže se jej proto takto nově – v rozporu s vlastní žalobou – v tomto řízení nyní bez dalšího dovolávat“.

4. O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 usnesením ze dne 5. 9. 2013, č. j. 0 P 554/2008-518, žalobu pro zmatečnost zamítl a rozhodl, že otec je povinen „nahradit“ matce náklady řízení 8 712 Kč „na účet“ advokáta Mgr. P. A. a že otec a nezletilé děti nemají navzájem právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z protokolu o jednání Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, podle něhož o odvolání otce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010 rozhodoval senát ve složení JUDr. I. S. jako předseda, JUDr. R. Z. a JUDr. I. B. jako soudci, z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011, z něhož vyplývá „složení senátu 53 Co: předseda – JUDr. K. P., zástupce – JUDr. I. S., členové – JUDr. I. S., JUDr. R. Z., zastupující senáty: 16, 70, 72, a složení zastupujícího senátu č. 16: předseda JUDr. P. H., JUDr. M. Ch., JUDr. I. B., Mgr. M. J.“, a ze zjištění, že podle výkazu dovolených měla předsedkyně senátu č. 53 JUDr. K. P. v době rozhodování (dne 17. 3. 2011) dovolenou. Protože „vzhledem k nepřítomnosti JUDr. P. v den rozhodování senátu předsedal zastupující předseda JUDr. I. S., členem byla JUDr. Z., přičemž další člen byl doplněn ze soudců zastupujícího senátu č. 16, konkrétně JUDr. I. B.“, dospěl soud prvního stupně k závěru, že „odvolací senát byl obsazen v souladu s rozvrhem práce pro r. 2011“, a že tedy „použitý důvod zmatečnosti se neuplatní“, a „žaloba tak zůstává bezúspěšná“. Námitku otce ohledně nedostatku věcné příslušnosti Obvodního soudu pro Prahu 4 k projednání žaloby pro zmatečnost z důvodu podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. považoval za nepřijatelnou jednak s ohledem na ustanovení § 235a odst. 1 o. s. ř., jednak proto, že o věcné příslušnosti rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 26. 3. 2013.

5. K odvolání otce M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 7. 1. 2014, č. j. 53 Co 415/2013-543, potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že otec je povinen zaplatit matce na náhradě nákladů odvolacího řízení 3 449 Kč k rukám „jejího zástupce“ a že ve vztahu mezi otcem a nezletilými nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně v tom, že otcem v žalobě pro zmatečnost uplatněný důvod uvedený v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. není dán. Námitku otce, že o žalobě pro zmatečnost měl rozhodovat soud, jehož rozhodnutí bylo napadeno (tj. Městský soud v Praze), odmítl s odůvodněním, že otec v žalobě pro zmatečnost (ani do uplynutí zákonné tříměsíční lhůty běžící od doručení napadeného rozhodnutí) neuplatnil důvod zmatečnosti obsažený v ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř., tj. odnětí možnosti jednat před soudem, ale pouze důvod zmatečnosti uvedený v ustanovení §

229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a proto soud při posuzování věcné příslušnosti správně vycházel z takto uplatněného a v žalobě pro zmatečnost skutkově specifikovaného důvodu zmatečnosti. Zdůraznil, že otázku věcné příslušnosti soudu v tomto řízení závazně ve smyslu ustanovení § 104a odst. 7 o. s. ř. vyřešil již Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím ze dne 26. 3. 2013 jímž vyslovil, že k projednání a rozhodnutí této věci je v prvním stupni příslušný Obvodní soud pro Prahu 4.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal otec dovolání. Namítá, že odvolací soud při jednání dne 17. 3. 2011 nebyl správně obsazen. Podle jeho názoru měla být věc po právní stránce posouzena podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, konkrétně v tom směru, zda předseda soudu změnu ve složení senátu (změnu konkrétních soudců) při projednávání odvolání dne 17. 3. 2011 postupem podle ustanovení § 44 odst. 2 citovaného zákona určil (připustil). Dovojuje, že smyslu uvedeného zákonného ustanovení „logicky odporuje možnost, aby soudci mezi sebou de facto sami určovali, zda bez důkladného seznámení se s projednávanou právní věcí dojde k zastoupení“. Dále namítá, že JUDr. S., předsedající senátu 53 Co, neoznámil před jednáním dne 17. 3. 2011 ani v jeho průběhu změnu ve složení senátu a její důvody, že neuvedl, zda k ní ve smyslu „ust. § 44 odst. 2 zák. č. 6/2002 Sb.“ došlo s vědomím vedoucích funkcionářů soudu, nedotázal se účastníků, zda s ní souhlasí, a nedal jim možnost vyjádřit se k osobám soudců; vysvětlení nepodal ani na přímý dotaz zástupce otce na konci jednání. Odvolací senát se v žalobou pro zmatečnost napadeném rozsudku vůbec nezabýval zásadními námitkami otce uvedenými v odvolání a rozhodnutí obvodního soudu ve výroku o svěřeni nezletilých dětí do výchovy matky potvrdil. Příčinu tohoto postupu otec spatřuje v nedostatečném seznámení se zastupujících členů senátu s projednávanou věcí. V dovolání rovněž polemizuje s odůvodněním usnesení soudu prvního stupně. Připomíná také, že žaloba pro zmatečnost odkazuje i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, č. j. [21 Cdo 1316/2008](#)-114, které „podporuje výklad pojmu zmatečnosti *largo sensu*, čili i možnost se při nepřipustné změně v osobě soudce bránit tímto instrumentem, nikoli jen *stricto sensu*, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení, čili v postupu soudu během řízení“, a že tímto usnesením bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Praze, který rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost podané proti rozhodnutí Okresního soudu v Nymburce, a tam uvedený názor Nejvyššího soudu, že „v souladu s ust. čl. 38 odst. 1 Listiny nelze připustit porušení práva na zákonného soudce“. Kromě toho otec uplatňuje „jako podpůrný důvod splnění podmínky pro podání dovolání možnost vyřešení významné otázky procesního práva, a to věcné příslušnosti soudu v řízení ve smyslu § 104a odst. 7 o. s. ř.“, a namítá, že Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím, tím, že „přivolil, aby k projednání a rozhodnutí této věci byl v prvním stupni příslušným Obvodní soud pro Prahu 4, učinil „nepřipustný výklad příslušného ustanovení, který umožnil, aby o pochybení soudu druhého stupně rozhodoval soud prvního stupně“.

III.

Připustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že dovolání je třeba i v současné době projednat a rozhodnout – jak vyplývá z ustanovení Čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb. – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „OSŘ“), když řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014, a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení procesní otázky (určení složení senátu při projednání a rozhodnutí konkrétní věci ve vztahu k důvodu žaloby pro zmatečnost uvedenému v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.), která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla ve všech souvislostech vyřešena, přezkoumal napadené

usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

IV. Důvodnost dovolání

8. Žalobu pro zmatečnost podanou otcem proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011 je třeba i v současné době projednat a rozhodnout o ní – jak vyplývá z ustanovení čl. II bodu 6 zákona č. 404/2012 Sb. – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2012.

9. Podle ustanovení čl. 38 odst. 1 věty první a druhé Listiny základních práv a svobod, která tvoří součást ústavního pořádku České republiky, nikdo nesmí být odňat svému „zákonnému soudci“ a „příslušnost soudu i soudce stanoví zákon“.

10. Podle ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. rozvrh práce určí, který senát nebo jediný soudce (samosoudce) věc projedná a rozhodne.

11. Podle ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění zákonů č. 151/2002 Sb. a č. 228/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 349/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., č. 441/2003 Sb., č. 626/2004 Sb., č. 349/2005 Sb., č. 413/2005 Sb., č. 79/2006 Sb., č. 233/2006 Sb., č. 342/2006 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 397/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., č. 221/2006 Sb., č. 184/2008 Sb., č. 314/2008 Sb., č. 7/2009 Sb., č. 217/2009 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 227/2009 Sb., a nálezu Ústavního soudu č. 294/2010 Sb. (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), účinného v době zahájení odvolacího řízení ve věci vedené u Městského soudu v Praze (tj. ke dni 21. 12. 2010), jsou základem vnitřní organizace soudu soudní oddělení vytvořená podle senátů nebo samosoudců; takto vytvořený počet soudních oddělení odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti pro každý soud.

12. Podle ustanovení § 41 odst. 1 zákona o soudech a soudcích rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení se řídí rozvrhem práce.

13. Podle ustanovení § 41 odst. 2 zákona o soudech a soudcích rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou; rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce změnit, jen jestliže to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu.

14. Podle ustanovení § 41 odst. 3 zákona o soudech a soudcích vydaný rozvrh práce je veřejně přístupný; každý má právo do něho nahlížet a činit si z něj výpisy nebo opisy.

15. Podle ustanovení § 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích v rozvrhu práce soudu se zejména a) jmenovitě určují soudci tvořící senát, samosoudci, přísedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních, b) stanoví okruh věcí, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu, c) stanoví způsob rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení, d) určují soudci, kteří budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout, e) určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných vážných důvodů.

16. Podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát.

17. O zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. se tedy jedná nejen tehdy, rozhodoval-li místo senátu předseda senátu (samosoudce), popřípadě místo senátu nebo předsedy senátu (samosoudce) vyšší soudní úředník, asistent soudce nebo soudní tajemník, ale i v případě, že rozhodnutí přijal senát nebo předseda senátu (samosoudce), aniž by k tomu byl určen (povolán) rozvrhem práce.

18. Nejde o důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., byla-li věc v odvolacím řízení projednána a rozhodnuta v soudním oddělení, do něhož patří podle rozvrhu práce, a byl-li senát odvolacího soudu při projednání a rozhodnutí věci složen z předsedy senátu a soudců, kteří do něj byli zařazeni v souladu s rozvrhem práce (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2014, sp. zn. [21 Cdo 2048/2013](#), uveřejněné pod č. 83/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

19. Z citovaných ustanovení zákona o soudech a soudcích v první řadě vyplývá, že jednotlivé věci se u soudů projednávají a rozhodují v soudních odděleních, vytvořených podle senátů nebo samosoudců, jejichž počet odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti pro každý soud. Rozvrh práce soudu (mimo jiné) stanoví způsob rozdělení jednotlivých věcí do jednotlivých (vytvořených) soudních oddělení, jmenovitě určuje, kteří soudci (soudci tvořící senát nebo samosoudci), přisedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé působí v jednotlivých soudních odděleních, určuje soudce, již zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout, a určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných vážných důvodů.

20. Rozvrh práce u soudu není - jak vyplývá z výše uvedeného - pouhou normou „interní povahy“, podle níž se organizuje výkon soudnictví u jednotlivých soudů (samozřejmě včetně soudů odvolacích). Tím, že věc byla přidělena (způsobem stanoveným v rozvrhu práce) do příslušného soudního oddělení, je současně stanoveno, že ji u odvolacího soudu projednají a rozhodnou ti soudci, kteří působí (podle rozvrhu práce) v tomto soudním oddělení, případně soudci, kteří mají podle rozvrhu práce v soudním oddělení zastupovat soudce, již nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout (§ 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Prostřednictvím rozvrhu práce se ve smyslu ustanovení čl. 38 odst. 1 věty druhé Základní listiny práv a svobod a ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. stanoví rovněž příslušnost soudce; znamená to mimo jiné, že spor nebo jinou právní věc smějí u odvolacího soudu projednat a rozhodnout (jako „příslušní soudci“) jen soudci (tvořící senát) určení (k tomu povolání) rozvrhem práce, jinak by spor nebo jinou právní věc projednal a rozhodl „nesprávně obsazený“ soud, což představuje též zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a jde o porušení ústavního imperativu uvedeného v ustanovení čl. 38 odst. 1 věty první Listiny základních práv a svobod, podle něhož „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“. Princip zákonného soudce přitom představuje v demokratickém právním státu jednu ze záruk nezávislého a nestranného rozhodování sporů a jiných právních věcí soudy; jde o její porušení vždy, jestliže věc u odvolacího soudu projednají a rozhodnou soudci, kteří k tomu nebyli podle předem daných pravidel určení (povolání) rozvrhem práce, neboť jedině dodržování těchto principů je způsobilé zabránit libovolnému nebo účelovému obsazení soudu ad hoc a zamezit tak pochybnostem o nezávislém a nestranném rozhodování soudů v občanském soudním řízení (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. [21 Cdo 1222/2008](#), který byl uveřejněn pod

č. 79/2009 v časopise Soudní judikatura, nebo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [21 Cdo 1316/2008](#), které bylo uveřejněno pod č. 16/2012 v časopise Soudní judikatura).

21. V odvolacím řízení vedeném před krajským soudem (Městským soudem v Praze) jedná a rozhoduje senát (srov. § 36a odst. 3 o. s. ř.), složený z předsedy senátu a dvou dalších soudců [srov. § 31 odst. 2 písm. b) zákona o soudech a soudcích].

22. Z obsahu spisu v posuzované věci vyplývá, že věc péče o nezletilé projednávaná v původním řízení napadla u Městského soudu v Praze, „pracoviště Spálená 2, Praha 2“, dne 21. 12. 2010, kdy byla tomuto soudu předložena Obvodním soudem pro Prahu 4 k rozhodnutí o odvolání otce (posléze podala odvolání i matka) proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010. Po nápadu byla věc zapsána k rozhodnutí do senátu č. 53 Co (sp. zn. 53 Co 585/2010). K projednání odvolání nařídil městský soud dne 21. 12. 2010 odvolací jednání na den 17. 2. 2011, které na žádost matky (z důvodu „dovolené zástupce matky Mgr. P. A.“) dne 27. 1. 2011 přeložil na den 17. 3. 2011, tj. na den, kdy senát 53 Co pracoval podle rozvrhu práce Městského soudu v Praze pro rok 2011.

23. Z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011 vyplývá, že senát 53 Co v roce 2011 rozhodoval ve složení JUDr. K. P., předsedkyně senátu, JUDr. I. S., zástupce a soudce, a JUDr. R. Z., soudkyně, že zastupujícími senáty senátu 53 Co byly v roce 2011 senáty č. 16 Co (ve složení „JUDr. P. H., předseda - sudé věci, JUDr. M. Ch., předseda - liché věci + zástup navzájem“, JUDr. P. H., soudce, JUDr. M. Ch., soudce, JUDr. I. B., soudkyně, a Mgr. M. J., soudce), č. 70 Co a č. 72 Co. Podle zjištění soudů (z výkazu dovolených) měla předsedkyně senátu JUDr. K. P. dne 17. 3. 2011, kdy probíhalo odvolací jednání, dovolenou (po dobu celého týdne od 14. 3. do 18. 3. 2011). Městský soud v Praze projednal odvolání otce a rozhodl o něm rozsudkem ze dne 17. 3. 2011 v senátě (č. 53 Co) složeném z předsedy senátu JUDr. I. S. a soudkyň JUDr. R. Z. a JUDr. I. B.

24. Z uvedeného vyplývá, že z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011, který je veřejně přístupný, bylo v původním řízení již od zahájení odvolacího řízení nepochybné, kteří soudci mají věc vedenou pod sp. zn. 53 Co 585/2010 projednat a rozhodnout. Z rozvrhu práce bylo nepochybné i to, že v něm byli určeni soudci, kteří zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout.

25. Byl-li tedy senát 53 Co Městského soudu v Praze jako soudu odvolacího při projednání a rozhodnutí věci dne 17. 3. 2011 složen z předsedy senátu JUDr. I. S., který v souladu s rozvrhem práce zastoupil nepřítomnou předsedkyni senátu JUDr. K. P., soudkyně JUDr. R. Z., jako kmenové členky senátu, a JUDr. I. B. jako členky zastupujícího senátu č. 16 Co, nelze důvodně namítat, že soud (senát odvolacího Městského soudu v Praze) byl nesprávně obsazen.

26. S názorem dovolatele, že věc měla být po právní stránce posouzena podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, konkrétně „v tom směru, zda předseda soudu změnu ve složení senátu (změnu konkrétních soudců) při projednávání odvolání dne 17. 3. 2011 postupem podle ustanovení § 44 odst. 2 citovaného zákona určil“, dovolací soud nesouhlasí.

27. Podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce, předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne.

28. Postup podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, podle něhož nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce, předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne, nepřicházel v úvahu již proto, že rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2011 obsahoval zákonu odpovídající

určení, kteří soudci budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout (k zastupování nepřítomných nebo vyloučených soudců srov. § 42 odst. 1 písm. d/ zákona o soudech a soudcích).

29. Podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích, brání-li náhlá překážka nebo překážka krátkodobé povahy soudci, vyššímu soudnímu úředníku, soudnímu tajemníku, soudnímu vykonavateli nebo justičnímu čekateli provést ve věci jednotlivé úkony, určí předseda soudu, kdo místo něj potřebné úkony provede.

30. Ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích je třeba vykládat tak, že postup podle tohoto ustanovení přichází v úvahu jen tehdy, brání-li provedení jednotlivého úkonu náhlá překážka nebo překážka krátkodobé povahy vzniklá na straně soudce (nebo dalších osob uvedených v citovaném ustanovení) a má-li jít o provedení jednotlivých úkonů. Oproti tomu, jde-li o určení soudce nebo složení senátu při projednání a rozhodnutí věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení soudce anebo z jiných důvodů stanovených zákonem, je namísto postup podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích, z něhož vyplývá, že rozvrh práce určuje soudce, již zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout. V takovém případě je věc v odvolacím řízení projednána a rozhodnuta příslušnými („zákonnými“) soudci též tehdy, tvoří-li senát i soudci, kteří mají podle rozvrhu práce v soudním oddělení zastupovat soudce, již nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout.

31. Z uvedeného je zřejmé, že ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích na posuzovanou věc nedopadá, neboť v případě odůvodněné nepřítomnosti (z důvodu dovolené) předsedkyně senátu JUDr. K. P. dne 17. 3. 2011, kdy probíhalo odvolací jednání Městského soudu v Praze, nešlo o „náhlou překážku“ nebo „překážku krátkodobé povahy“ ani o situaci, kdy by ve věci bylo třeba provést „jednotlivé úkony“. Proto se pro projednání a rozhodnutí věci stali příslušnými i soudci určení jako zastupující rozvrhem práce Městského soudu v Praze (srov. § 36 odst. 2 o. s. ř. a § 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

32. Nejvyšší soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že nejde o důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže nepřítomného soudce senátu, který je podle rozvrhu práce odvolacího soudu příslušný k rozhodnutí o podaném opravném prostředku, zastoupí u odvolacího jednání soudce (kterýkoliv ze soudců) senátu, který podle rozvrhu práce příslušný senát zastupuje (zastupujícího senátu); k takovému postupu není třeba opatření (rozhodnutí) předsedy soudu ve smyslu ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

33. Poukazuje-li dovolatel na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, č. j. [21 Cdo 1316/2008-114](#), a namítá-li, že toto usnesení „podporuje výklad pojmu zmatečnosti largo sensu, čili i možnost se při nepřípustné změně v osobě soudce bránit tímto instrumentem, nikoliv jen *stricto sensu*, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení, čili v postupu soudu během řízení“, a že tímto usnesením bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Praze, který rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost podané proti rozhodnutí okresního soudu, s konstatováním, že „v souladu s ust. čl. 38 odst. 1 Listiny nelze připustit porušení práva na zákonného soudce“, pak přehlíží, že soudy v jím zmiňované věci vycházely z jiného skutkového stavu, než je dán v projednávané věci, a že proto právní závěr přijatý v uvedeném rozhodnutí na posuzovanou věc nedopadá. V dovolatelem zmiňovaném usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [21 Cdo 1316/2008](#) (uveřejněném pod č. 16/2012 v časopise Soudní judikatura), skutečně Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soud byl při rozhodování věci nesprávně obsazen a došlo k odnětí účastníkově zákonného soudce, a že tedy žalobou pro zmatečnost napadený rozsudek okresního soudu je postižen

zmatečností uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., avšak – a to je významné – vycházel ze zjištění, že věc byla projednána a rozhodnuta v soudním oddělení, do něhož byla přidělena na základě rozvrhu práce, ve kterém byl způsob rozdělení jednotlivých věcí stanoven v rozporu s ustanovením § 42 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů [„šlo o rozvrh práce vytvořený ve způsobu rozdělení jednotlivých věcí mezi soudní oddělení v rozporu se zákonem“ a proto „nebyl (nemohl být) způsobilým prostředkem pro stanovení příslušného senátu nebo předsedy senátu (samosoudce) ve smyslu ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř.“ Vzhledem k tomu, že rozvrh práce okresního soudu neumožňoval zákonu odpovídající určení, který senát nebo předseda senátu (samosoudce) projedná a rozhodne tehdy projednávanou věc, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že měl tuto věc projednat a rozhodnout senát nebo předseda senátu (samosoudce) určený předsedou soudu postupem podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích]. V nyní posuzované věci se proto nejedná o případ, že by se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

34. Obstát nemůže ani námitka dovolatele, že „JUDr. S., předsedající senátu 53 Co, neoznámil před jednáním dne 17. 3. 2011 ani v jeho průběhu změnu ve složení senátu a její důvody“, že neuvedl, „zda k ní ve smyslu ust. § 44 odst. 2 zák. č. 6/2002 Sb. došlo s vědomím vedoucích funkcionářů soudu, nedotázal se účastníků, zda s ní souhlasí, a nedal jim možnost vyjádřit se k osobám soudců“ a že „vysvětlení nepodal ani na přímý dotaz zástupce otce na konci jednání“; netvrdí však (a ani ze spisu nevyplývá), že by ve věci rozhodoval vyloučený soudce.

35. Případný nedostatek poučení účastníků podle ustanovení § 15a odst. 1 o. s. ř. (o tom, že mají právo vyjádřit se k osobám soudců a přísedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout) nepředstavuje podle ustálené judikatury soudů vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. [21 Cdo 2520/2004](#), uveřejněný pod č. 121/2005 v časopise Soudní judikatura).

36. Otec neměl v původním řízení (o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu před a po rozvodu manželství rodičů) námitky proti rozvrhu práce Městského soudu v Praze ohledně složení senátu č. 53 Co; jak vyplývá z protokolu o jednání městského soudu ze dne 17. 3. 2011 – na dotaz otce vznesený prostřednictvím zástupce až po vyhlášení rozsudku (a tedy po skončení jednání), „proč je věc pod předsednictvím JUDr. I. S.“, mu bylo sděleno, že „pravidelná předsedkyně senátu JUDr. K. P. má tento den a po celý týden dovolenou“. Z uvedeného vyplývá, že otec námitky proti složení senátu vznesl teprve poté, co věc byla v původním řízení rozhodnuta v jeho neprospěch; důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. však nelze účelově zaměňovat za procesní prostředek, pomocí kterého by mělo být ex post zvráceno pro účastníka nepříznivé pravomocné rozhodnutí soudu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 20. 10. 1999, sp. zn. [I. ÚS 476/97](#), uveřejněný pod č. 149/1999 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

37. Námitky dovolatele, že odvolací senát (Městského soudu v Praze) se v rozsudku vůbec nezabýval zásadními námitkami otce uvedenými v odvolání a že rozhodnutí obvodního soudu ve výroku o svěřených nezletilých dětí do výchovy matky potvrdil, přičemž příčinu spatřuje „v nedostatečném seznámení se zastupujícími členy senátu s projednávanou věcí“, vyjadřují pouze nesouhlas otce s rozsudkem městského soudu napadeným zmatečností žalobou, a to z důvodů, jež pro posouzení tohoto rozhodnutí z pohledu existence zmatečností vady podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. nemohou být významné.

38. Otec v dovolání uplatňuje „jako podpůrný důvod splnění podmínky pro podání dovolání možnost vyřešení významné otázky procesního práva, a to věcné příslušnosti soudu v řízení ve smyslu § 104a odst. 7 o. s. ř.“, a namítá, že Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím, č. j. Ncp 4409/2012-489 tím, že „přivolil, aby k projednání a rozhodnutí této věci byl v prvním stupni příslušným Obvodní soud pro Prahu 4, učinil „nepřípustný výklad příslušného ustanovení, který umožnil, aby o pochybení soudu

druhého stupně rozhodoval soud prvního stupně“. Uvedená námitka není důvodná.

39. Podle ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř. se řízení koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.

40. Podle ustanovení § 104a odst. 2 o. s. ř., má-li okresní nebo krajský soud za to, že není věcně příslušný, předloží věc se zprávou o tom svému nadřízenému vrchnímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti okresních, krajských nebo vrchních soudů, popřípadě soudů zřízených k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu, nebo Nejvyššímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti Nejvyššího soudu. Účastníci řízení mají právo se k tomuto postupu a k soudem uváděným důvodům vyjádřit. Vrchní soud (Nejvyšší soud) pak rozhodne, které soudy jsou k projednání a rozhodnutí věci příslušné v prvním stupni, není-li sám věcně příslušný.

41. Podle ustanovení § 104a odst. 7 o. s. ř. usnesením vrchního nebo Nejvyššího soudu o věcné příslušnosti jsou účastníci řízení a soudy vázáni.

42. Z ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že občanský soudní řád vychází při stanovení věcné (i místní) příslušnosti soudu ze zásady *perpetuatio fori*, podle níž se věcná (i místní) příslušnost posuzuje podle okolností, které tu jsou v den zahájení řízení (§ 82 odst. 1 o. s. ř.), a takto určená příslušnost trvá až do skončení řízení; změny skutečností rozhodných pro posouzení věcné (či místní) příslušnosti, jež nastanou až v průběhu řízení, jsou (nestanoví-li zákon jinak) nerozhodné.

43. Touto zásadou se řídí i vrchní soudy, rozhodují-li o věcné příslušnosti postupem podle § 104a o. s. ř. Rozhodnutí o věcné příslušnosti vydané podle ustanovení ustanovení § 104a odst. 2 o. s. ř. je pro účastníky i soud závazné (srov. § 104a odst. 7 o. s. ř.). Poté, co vrchní soud rozhodne postupem podle § 104a o. s. ř., tedy nemůže být v dané věci otázka věcné příslušnosti znovu úspěšně nastolena, a to bez ohledu na to, změní-li se skutečnosti rozhodné pro posouzení věcné příslušnosti; to platí nejen pro řízení u soudu prvního stupně, ale také pro odvolací nebo dovolací řízení. Usnesení o věcné příslušnosti vydané postupem podle § 104a o. s. ř. je závazné i tehdy, je-li věcně nesprávné. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. [33 Cdo 2657/99](#), uveřejněný pod č. 22/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1934/2009](#), anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. [29 Cdo 2296/2013](#), uveřejněné pod č. 69/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

44. Soud, jehož věcná (a místní) příslušnost byla určena podle ustanovení § 11 odst. 1 věty třetí, o. s. ř. nebo některým jiným způsobem uvedeným nebo předvídaným v ustanovení § 11 o. s. ř., je zákonným soudem ve smyslu čl. 38 odst. 1 věty druhé, Listiny základních práv a svobod.

45. Z obsahu spisu je zřejmé, že o věcné příslušnosti v projednávané věci Vrchní soud v Praze postupem podle § 104a odst. 2 o. s. ř. již rozhodl, a to usnesením ze dne 26. 3. 2013, které nabylo právní moci dne 15. 5. 2013. Tím byla určena věcná příslušnost Obvodního soudu pro Prahu 4 pro celé řízení o žalobě pro zmatečnost a tato otázka nemůže být posuzována znovu.

46. Vzhledem k tomu, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné a že nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 OSŘ, § 229 odst. 2 písm. a) a b) OSŘ nebo v § 229 odst. 3 OSŘ anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání otce podle ustanovení § 243d písm. a) OSŘ zamítl.